

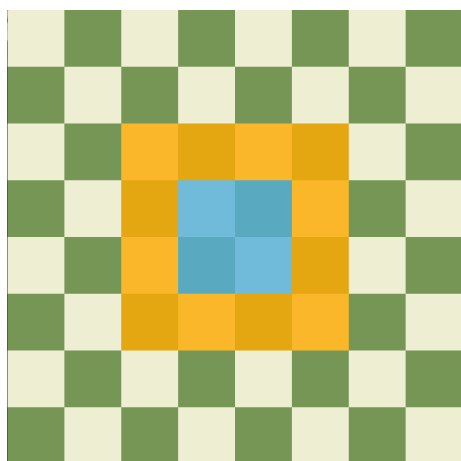
Zásady zahájení pro začátečníky

Zahájení je první část šachové partie. Obvykle trvá přibližně 10 až 15 tahů. Zahájení je velmi důležité, protože ovlivňuje celý zbytek partie, jak střední hru, tak koncovku. Při špatném zvládnutí zahájení může partie v zahájení dokonce i skončit.

1. Zásady zahájení

1.1. Kontrola centra

V zahájení je velmi důležité kontrolovat centrum. Tzv. „užší centrum“ se nachází na polích e4, e5, d4, d5 a tzv. „širší centrum“ je rozšířené o pole c3, c4, d3, e3, f3, f4, f5, f6, c5, c6, d6, e6.

Obr. č. 1: Centrum – „užší centrum“ modře, „širší centrum“ oranžově

Centrum lze kontrolovat obsazením centrálních polí pěšci a napadáním centrálních polí figurkami. Obsadit pěšci lze jak užší centrum (bílý tahy e4 a d4, černý tahy d4 a d5), tak širší centrum (např. anglická hra nebo sicilská obrana). Pokud bude hráč dobře kontrolovat centrum, bude pro soupeře mnohem složitější najít dobrá pole pro své figury.

1.2. Vývin figur

Vývin figur v zahájení je velmi důležitý. Prvně se vyvíjejí lehké figury (střelci a jezdcí), pak se vyvíjejí těžké figury (věže a dáma). Při vývinu by se figury měly umisťovat na taková pole, odkud budou mít dobrý „rozhled“, tzn. nebudou je blokovat jiné figury. Zároveň je důležité, aby figury mířily na centrum, měly souhru a podporovaly plány v zahájení.

Jezdce je vhodné umístit do „širšího centra“, tj. na pole f3, c3, c6 a f6, nebo přes pole d2, e2, d7 a e7 pokračovat do centra nebo podpořit útok na křídlech. Střelce je vhodné umístit na dlouhé diagonály. Těmito diagonálami jsou a1-h8, b1-h7, a2-g8, h1-a8, h2-

b8 a g1-a7. Po vývinu lehkých figur je vhodným pokračováním spojit věže a postavit je na volné sloupce (tj. sloupce, kde nestojí žádní pěšci) nebo na polootevřené sloupce (tj. sloupce, kde stojí pouze soupeřovy pěšci). Dámu lze vyvinout na volný sloupec, nebo na dlouhou diagonálu (ideálně v kombinaci se střelcem, kdy spolu vytvoří tzv. „baterii“), nebo na křídlo, kde podpoří útok na křídle.

1.3. Bezpečí krále

Bezpečí krále je jedním z nejdůležitějších faktorů v šachové partii. V zahájení je obvykle nejbezpečnější udělat rošádu. Tím dojde k uvedení krále do bezpečí za hradbu pěšců na královském nebo dámském křídle a zároveň k aktivizaci věže do centra.

2. Další postup

Dalším postupem po obsazení centra, vývinu figur a uvedení krále do bezpečí je tvorba vhodného plánu v závislosti na zvoleném zahájení. Tento plán může zahrnovat např. útok na krále na křídle, poziční útok na opačném křídle, nebo útok v centru. Podle zvoleného plánu je potřeba zajistit dostatečnou aktivizaci všech figur a jejich souhru. Zde partie přechází ve střední hru.

3. Příklady zahájení

3.1. Italská hra

Italská hra je šachové zahájení, které dobře ukazuje zásady zahájení v praxi. Toto zahájení začíná tahy **1.e4 e5 2.Jf3 Jf6 3.Sc4**

Hou Y. – Aronian L.

1.e4 e5 Oba hráči začali partii obsazením centra svými pěšci, což je první zásada zahájení. **2.Jf3 Jc6 3.Sc4 Sc5** Druhá zásada zahájení je vývin figur, oba hráči začali vývinem lehkých figur. **4.c3** Bílý pokračuje bojem o centrum. **4...Jf6 5.d4 exd4 6.cxd4 Sb4+ 7.Sd2 Sxd2+ 8.Jbxd2 d5**

Boj o centru pokračuje. Černý nechce nechat bílému v užším centru 2 pěšce a hned pěšce napadá svým pěšcem. **9.exd5 Jxd5 10. 0-0 0-0** Oba hráči provedli rošádu, a tím dokončili třetí zásadu zahájení. **11.Vc1 Jce7 12.Db3 c6 13.Vfe1** Bílý dokončil vývin figur, vyvinul dámu, spojil věžky a postavil je na volný a polootevřený sloupec.

3.2. Sicilská obrana

Sicilská obrana je zahájením, ve kterém bílý začíná obsazením užšího centra, zatímco černý svým pěšcem obsadí širší centrum. Toto zahájení skýtá jak boj v centru, tak agresivní útok na křídlech.

Movsesian S. – Kasparov G.

1.e4 c5 Bílý obsadil pěšcem užší centrum, černý obsadil pěšcem širší centrum. Oba tak splnili první zásadu zahájení. **2.Jf3 d6 3.d4 cxd4 4.Jxd4 Jf6 5.Jc3** Následoval další boj o centrum a vývin lehkých figur. Hráči se tedy zaměřili na první a druhou zásadu zahájení. **5...a6 6.Se3 e6 7.f3 b5** Černý začíná svůj útok na dámském křídle. **8.Dd2 Jbd7 9.0-0-0**

Bílý se rozhodl pro velkou rošádu. Tím splnil třetí zásadu zahájení. **9...Sb7 10.g4** Bílý zahajuje útok na královském křídle. **10...Jb6 11.Df2 Jfd7 12.Kb1 Vc8 13.Sd3** Bílý dokončil vývin a splnil tak všechny zásady zahájení. Černému ještě chybí dovyvinout figur na královském křídle a udělat rošádu, což však během dalšího vývoje partie udělá.

4. Typické chyby v zahájení

4.1. Příliš brzký vývin dámy

Adams W. – Kramer G.

1.e4 c6 2.d4 d5 3.e5 Sf5 4.Sd3 Sxd3 5.Dxd3 e6 6.Je2 c5 7.c3 Je7 8.Db5+ Bílý zbytečně tahá dámou, která je již vyvinuta, místo aby se soustředil na vývin lehkých figur. **8...Dd7 9.Dxc5**

Bílý spadl do připravené pasti a vzal otráveného pěšce. **9...Jf5 0-1** Bílá dáma nelze zachránit a bílý se vzdal.

4.2. Nedostatečný vývin lehkých figur

Euwe M. – Abrahams G.

1.d4 b5 2.e4 Sb7 3.f3 a6 4.c4 bxc4 5.Sxc4 e6 6.Jc3 d5

Černý provedl z prvních 6 tahů 5 tahů pěšcem, což není dobře. Nedostatečně se věnoval vývinu lehkých figur. Nyní zaútočil na centrum, ale není na to dostatečně připraven, což se záhy ukáže. **7.Db3 Jc6 8.exd5 Jxd4 9.Dxb7 Vb8 10.Dxa6 Va8** Černý se pokouší chytout dámu, ale marně. **11.Sb5+ Ke7 12.d6+ 1-0** Černý se vzdal, protože po 12...cxd6 by přišlo 13.Sg5 f6 14.Db7 Dd7 15.Dxd7#. Po 12...Kf6 by přišlo 13.dxc7 a bílý stojí mnohem lépe.

4.3. Nedostatečná bezpečnost krále

Blake J. – Hooke G.

1.e4 e5 2.Jf3 d6 3.Sc4 f5 Černý oslabil svého krále. **4.d4 Jf6 5.Jc3 exd4 6.Dxd4 Sd7 7.Jg5 Jc6 8.Sf7+**

Černý podcenil vážnost situace a tah Sf7. **8...Ke7 9.Dxf6+** Oběť dámy, která nevyhnutelně vede k matu. **9...Kxf6 10.Jd5+ Ke5 11.Jf3+ Kxe4 12.Jc3# 1-0** Černý doplatil na nedostatečnou ochranu svého krále.

5. Partie a analýzy

V této části tréninku žáci budou hrát cvičné partie a to buď mezi sebou nebo formou simultánky s trenérem. V těchto partiích se pokusí dodržet všechny zásady zahájení. V následné analýze trenér pomůže žákům objevit jejich dobré tahy a plány, a naopak identifikovat chyby v partii (říct žákům, co šlo udělat lépe).

6. Závěr

Závěrem trenér zopakuje klíčové body tréninku. Těmi jsou tři zásady šachového zahájení: kontrola a obsazení centra, vývin figur a bezpečí krále. Následně trenér zopakuje důležitost zahájení pro další průběh partie. Bez dobře zvládnutého zahájení je velmi obtížné vést kvalitně další průběh partie a šance hráče na výhru se ztenčují.

7. Zdroje

<https://www.chess.com/article/view/learn-chess-opening-principles>

<https://www.chess.com/lessons/opening-principles>

<https://www.chess.com/blog/Arkodeep120611/5-opening-principles-every-beginner-should-know>

<https://www.chess.com/article/view/the-principles-of-the-opening>

<https://www.chessgames.com/perl/chesscollection?cid=1034766>